

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง สมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยกล่าวถึง วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล
- 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตามทัศนคติของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล ตามทัศนคติของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ครูอิสลามศึกษาทุกโรงเรียนที่มีปฏิบัติการ สอนอยู่ในขณะนั้น จำนวน 133 คน ผู้บริหาร จำนวน 127 คน จากจำนวนโรงเรียน 127 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 260 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาสมรรถนะครู อิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตาม ทัศนคติของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลาม ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน สมรรถนะของครูอิสลามศึกษา (แบบประเมินตนเอง) ชนิด 5 ตัวเลือก ที่สร้างขึ้นโดยยึดตามแบบ ประเมินสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะครูอิสลามศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพรรณนาและการนำเสนอในรูปแบบตาราง แล้วนำผลการศึกษาที่ได้มาหาแนวทาง และวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่านซึ่งมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการศาสนาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัดสตูล แล้วนำผลการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.2 ประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 46.9 ตำแหน่งผู้บริหาร ร้อยละ 48.8 โรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 48.5 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 54.2

2. การศึกษาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามสมรรถนะ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองสมรรถนะโดยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานรองลงมา และเมื่อพิจารณารายด้านในทั้งสองสมรรถนะ ผลการวิจัยพบว่า

3. สมรรถนะหลัก ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อในสมรรถนะหลัก ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา กำหนดเป้าหมายในการ

ปฏิบัติงานทุกภาคเรียน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และวิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหา
 อย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก

2) สมรรถนะการบริการที่ดี พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อ
 พิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการให้บริการด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจและเต็มอกเต็ม
 ใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนและผู้ปกครองหรือผู้มาขอรับบริการ
 ส่วนให้บริการอย่างรวดเร็วทันใจ ไม่ล่าช้า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) สมรรถนะการพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนา
 ตนเองทุกครั้งที่มีโอกาสมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทาง
 วิชาการเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ส่วนให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้
 ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ
 มอบหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่วน
 แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เหมาะสมในทุกโอกาส มีค่าเฉลี่ยน้อย
 ที่สุด

5) สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม
 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ
 โดยรักษาสีทึบประโชชน์ของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับ มาก
 ที่สุด รองลงมา ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและขนบธรรมเนียมประเพณีที่สอดคล้องกับหลักการ
 อิสลาม ส่วน ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับ
 สถานะของตน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก

4. สมรรถนะประจำสายงาน ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
 มาก สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
 มาก รองลงมา คือ สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการ
 เรียนรู้ ส่วนสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่
 ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อในสมรรถนะประจำสายงาน ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า
 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง
 ที่สุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน

รองลงมา คือ ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และใช้เทคโนโลยี/คอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2) สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก

3) สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา ข้อตกลงในชั้น กับ แก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำชั้นเรียนครบถ้วนเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4) สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ระบุสภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ดำรงปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และจัดทำแผนการวิจัยและดำเนินกระบวนการอย่างเป็นระบบตามแผนการดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด

5) สมรรถนะภาวะผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีทักษะการฟัง การพูดและการตั้งคำถาม เปิดใจกว้างยืดหยุ่น ยอมรับทัศนะที่หลากหลายของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ และริเริ่มปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

6) สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการ

จัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาาร่วมกันในทุกภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

5. ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตามทัศนะของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

1) ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตามทัศนะของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2) ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล ตามทัศนะของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

ตอนนี้เป็นกรประมวลข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล จากการที่ได้สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล จำนวน 10 ท่านในข้อคำถามประเด็นเดียวกัน พอจะสรุป แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาได้ดังนี้

(1) แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าครูอิสลามศึกษาจะต้องพัฒนาที่ตนเองก่อนในทุก ๆ ด้านประกอบด้วย ด้านองค์ความรู้ ควรมีความรู้ในเรื่องที่สอน และถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องกำชับดูแลให้ครูอิสลามศึกษา เตรียมการสอน เขียนแผนการสอนเป็นรายชั่วโมง ใช้สื่ออย่างหลากหลาย วัตถุประสงค์ ประเมินผล ควรจัดให้มีการอบรม ทักษะวิธีการสอนใหม่ ๆ จะต้องมีกรณีศึกษาติดตามการสอนอย่างต่อเนื่อง ให้ครูอิสลามศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัดก่อนและหลังการสอน และเขียนแผนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดนั้น ผู้บังคับบัญชาระดับสูงควรให้ความสำคัญต่อครูอิสลามศึกษาด้วยการบรรจุให้เป็นข้าราชการให้หมดทุกคน เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจ และความมั่นคงในอาชีพ อันจะส่งผลสู่การปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพได้

(2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริการที่ดี พบว่า ผู้บริหาร/วิชาการจะต้องรู้จักสังเกตการณ์ และประเมินการสอนของครูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง หรือมีข้อบกพร่องจะต้องชี้แนะ ตักเตือนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ผู้บริหารควรมอบหมายงานเรื่องการบริการ เป็นพิเศษแก่ครูอิสลามศึกษาเพื่อจะได้มีทักษะ และเข้าใจหลักการบริการ เขตพื้นที่ที่จะต้องจัดจ้ดอบรมเรื่องการบริการที่ดีเป็นการเฉพาะแก่ครูอิสลามศึกษา จะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเพื่อให้เกิดความสนิทสนม และลดช่องว่างระหว่างชนชั้น ทำให้เกิดความกล้าในการพูดคุย จะได้ติดต่อรับบริการได้ตามต้องการ ครูอิสลามศึกษาจะต้องออกเยี่ยมบ้านเด็ก และชุมชนติดตามข่าวคราว อย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองจะได้เห็นว่าครูให้ความสำคัญต่อบุตรหลานของเขา สมาคมควรเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ สอดแทรกหลักการบริการที่ดีบ่อย ๆ เพื่อให้ครูตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องการบริการ

(3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการพัฒนาตนเอง พบว่า ครูอิสลามศึกษาควรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งศาสนา สามัญ และวิชาชีพ เพื่อนำมาพัฒนาการสอน หาโอกาสเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เช่น อบรมด้านทักษะการสอน การผลิตและการใช้สื่อ การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงการพัฒนาวิชาชีพบุคลากร ในแผนพัฒนาประจำปีของโรงเรียน เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาในทุกด้าน นำครูศึกษาคุณงาน โรงเรียนดีเด่นด้านต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ประสบการณ์ใหม่มาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ครูอิสลามศึกษา ควรจัดกลุ่มแชร์ ประสบการณ์หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มเป็นการแบ่งปันความรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละคนเพื่อที่แต่ละคนจะได้นำไปปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น

(4) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำงานเป็นทีม พบว่า ผู้บริหารควรจะมีมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบร่วมกันเป็นทีม แล้วผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่เป็นผู้นำ และผู้ตาม จะได้ จะทำให้แต่ละคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมาย และจะต้องประเมินผลเป็นระยะ ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในโรงเรียน เช่น รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน จะได้รู้สึกเหมือนครอบครัวเดียวกัน ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษาศึกษารูปแบบการทำงานเป็นทีมขององค์กร สมาคม ชมรมต่าง ๆ จากสื่อที่มีอย่างหลากหลาย จะต้องมีความกระตือรือร้น (Active) ตนเองอยู่ตลอดเวลาในทุกเรื่อง ครูอิสลามศึกษาต้องสร้างบุคลิกของตนเองให้เป็นผู้ที่มีจิตอาสา ช่วยเหลืองานที่เป็นส่วนร่วม ทั้งในและนอกองค์กร ต้องมีอัธยาศัยที่ดีสามารถเข้าได้กับทุกกลุ่มทุกคน

(5) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด ควรเสริมขวัญและกำลังใจผู้ได้บังคับบัญชา ด้วยการให้ความเป็นธรรมในการให้ขึ้น ให้เงินเดือน ต้องมีความยุติธรรมกับทุกคนเมื่อทำได้ตามนั้นผู้ได้บังคับบัญชา มีคุณธรรม

จริยธรรมเหมือนกับที่เขาได้รับจากผู้บริหารเช่นกัน สำนักงานเขตพื้นที่หรือสมาคมครูอิสลามศึกษา จะต้องส่งเสริมให้ครูอิสลามศึกษา มีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้วยการจัดอบรม หรือ ประชุมสัมมนาเรื่องนี้โดยเฉพาะ ควรจัดทำฮาละเกาะห์ (กลุ่มศึกษา) ภายในกลุ่มครูอิสลามศึกษาเพื่อ จะได้ตักเตือนกันและกันเพื่อขัดเกลาจิตใจตนเอง โดยเป็นแบบเพื่อนเตือนเพื่อน และควรรหาโอกาส รับฟังการบรรยายธรรมทางศาสนาจาก นักวิชาการ ผู้นำศาสนา อยู่ตลอดเวลาให้เป็นกิจวัตร

(6) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารต้องกำหนดมาตรการที่ชัดเจนในเรื่องหลักสูตร เช่นครูทุกคนต้องวิเคราะห์ หลักสูตรเป็น เขียนแผนการสอนให้ผู้บริหารตรวจก่อนสอนทุกชั่วโมง และต้องจัดนิเทศครูทุกคน สำนักงานเขตพื้นที่จะต้องอบรมให้ความรู้แก่ครูอิสลามศึกษา ในเรื่องหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน ที่หลากหลาย เช่น สื่อ ไอซีที ต่าง ๆ

(7) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องกำชับให้ครูอิสลามศึกษาวางแผนการสอน ต้องเขียนแผนที่สามารถปฏิบัติจริงได้ ต้องสอนตาม แผนทุกขั้นตอน และใช้สื่อประกอบที่หลากหลาย มีการประเมินผลตามตัวชี้วัดของหลักสูตรทุก ตัวชี้วัด ต้องกำหนดเป้าหมายด้านผลสัมฤทธิ์ให้ชัดเจน และต้องทำให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด หาก ไม่ได้ตามเป้าหมาย ครูจะต้องหาวิธีการพัฒนา เช่น การสอนซ่อมเสริม หรือให้นักเรียนค้นคว้าด้วย ตนเองทางอินเทอร์เน็ต ครูต้องเน้นการสอนให้เด็กได้แสดงออก และปฏิบัติจริงให้มากที่สุด การ สอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรใช้สื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ มาใช้บ้างเพื่อกระตุ้นความสนใจของ ผู้เรียน ต้องให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน และนำนักเรียนออกไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ หรือเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เพื่อ เปลี่ยนบรรยากาศ

(8) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า ผู้บริหารต้อง กำหนดมาตรฐานห้องเรียนให้ชัดเจน ครูทุกคนต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดทุกรายการที่กำหนดใน มาตรฐานนั้น ครูต้องฝึกเด็กให้ทำงานเป็นกลุ่ม มีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลเมื่อนักเรียนคนใด ทำดี ผู้บริหารต้องนิเทศการสอนอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง สพป.ควรส่งเสริมให้มีการนิเทศทั้ง ภายนอก และภายใน อย่างเป็นระบบ ครูอิสลามศึกษาต้องได้รับการอบรมหรือผ่านการอบรม จิตวิทยาสำหรับเด็ก ควรใช้วินัยเชิงบวกและใช้วาจาที่ส่งเสริมให้เด็กกระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และ ครูอิสลามศึกษาทุกคนต้องทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อรู้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็ก และ ในกรณีมีปัญหาจะได้ช่วยเหลือได้ตรงจุด

(9) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูต้องทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และต้องทำการวิจัยในชั้นเรียน แล้วนำผลการวิจัยนั้นมาปรับปรุงแก้ไขผู้ที่มีปัญหา โรงเรียนต้องมีระบบการติดตามให้ครูทำวิจัย อย่างน้อย 1 เรื่องต่อภาคเรียน หากครูทำวิจัยไม่เป็นก็ขอให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่นเขตพื้นที่ที่จัดอบรมการทำวิจัยโดยเฉพาะแก่ครูอิสลามศึกษาทั้งจังหวัด

(10) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำครู พบว่า ผู้บริหารควรมอบหมายให้ครูอิสลามศึกษา เป็นหัวหน้าฝ่าย หรือประธานโครงการสำคัญ ๆ จะได้ฝึก เรียนรู้การทำงานในฐานะผู้นำ เขตพื้นที่จัดฝึกอบรมหลักสูตรความเป็นผู้นำให้แก่ครูอิสลามทุกคน และความมอบหมายที่สำคัญ ๆ ให้ทำแล้วมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่งครูอิสลามศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ บุคคลภายนอกและองค์กรอื่น ๆ เพื่อฝึกความกล้าความเป็นผู้นำ

(11) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ดึงชุมชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมนั้น และตั้งครูอิสลามศึกษาเป็นที่ปรึกษา แนะนำกรอบแนวทางในการจัดกิจกรรมแก่ชุมชน ครูอิสลามศึกษาต้องให้ความสำคัญกับชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัด ต้องมีกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนให้ครูและชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรม เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมละศีลอดเดือนรอมฎอน และกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ต้องจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านร้อยเปอร์เซ็นต์ จัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ครูได้นำนักเรียนเข้าหาชุมชนเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไปด้วย และควรที่จะจัดกิจกรรมที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องสมรรถนะครูอิสลามศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตามทัศนะของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน

ระดับสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมระดับสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูอิสลามศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูอิสลามศึกษาไม่ได้เป็นครูทั่วไปแต่ครูอิสลามศึกษาเป็นผู้สอนศาสนาที่มีความจำเป็นจะต้องบรรจงคุณสมบัติของตนเอง ให้ตรงกับเจตนารมณ์ตามหลักการแห่งอัล-อิสลาม เพื่อเสริมสร้างให้การเรียนการสอนเกิด

ประสิทธิภาพมากที่สุด ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2544:295-297) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของครูอิสลามศึกษา ไว้ว่า ครูอิสลามศึกษานอกจากเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นคนดี มีความสามารถ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขแล้ว ยังเป็นผู้ทำตนเอง และเป็นผู้ชี้นำลูกศิษย์และผู้อื่นสู่แนวทางที่เที่ยงตรงรวมทั้งยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรอบข้าง ได้อีกด้วย และที่สำคัญครูอิสลามศึกษาจำเป็นต้องจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่สมบูรณ์ที่ประกอบไปด้วย การศรัทธา (การซัดเกลาจิตใจ) ตะออลีม (การศึกษา) และตะออดีบ (การมีมารยาท) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการซัดเกลาจิตใจ มีสติปัญญาที่ดี และมีมารยาทที่งดงามเช่นกัน ดังอายะฮ์อัลกรุอานที่อัลลอฮ์ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾

ความว่า “พระองค์ทรงเป็นผู้แต่งตั้งร่อซูลขึ้นคนหนึ่งในกลุ่มผู้ไม่รู้จักหนังสือจากพวกเขาเองเพื่อสาธยายอายาตต่าง ๆ ของพระองค์แก่พวกเขา และทรงทำให้พวกเขาศุกข์ผ่อง และทรงสอนคัมภีร์และความสุกสกปรกคัมภีร์ภาพแก่พวกเขา และแม้ว่าแต่ก่อนนี้พวกเขาอยู่ในการหลงผิดอย่างชัดแจ้งก็ตาม” (อัลญุมอะฮ์ :2)

1.1 ด้านสมรรถนะหลัก ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู รองลงมา คือ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของญาณี ล้วนประเสริฐ (2552: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าสมรรถนะหลักในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูอิสลามศึกษาพึงมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ทุกคนมีมนุษยธรรมและปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลในครอบครัว โรงเรียน และสังคม ประพฤติปฏิบัติตนอยู่บนพื้นฐานแห่งจริยธรรมอันประเสริฐที่ได้รับการยอมรับจากพระเจ้า ซึ่งเน้นให้ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงามเท่านั้น ดังนั้น จรรยาบรรณของครูอิสลามศึกษาจึงประมวลมาจากอิสลาม เพราะอิสลามนั้นเป็นคุณธรรมความดีที่มาจากผู้เป็นพระเจ้ากำหนดไว้ในคัมภีร์ของพระองค์ เป็นคุณธรรมที่มีความจำเริญ มีพลังอันมั่นคงและเป็นที่ยอมรับในความเป็นจริงด้วยการปฏิบัติ และยังประมวลจากคุณธรรม จริยธรรมและแบบอย่างการปฏิบัติของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จากการสืบทอดของปวงปราชญ์ ผู้ทรงคุณธรรม ครูอิสลามศึกษาจึงมีต้นแบบแห่งวิถีจรรยาบรรณอันเป็นสัจธรรม

บริสุทธิ์ มีวิทญ์ปัญหาที่พระผู้เป็นเจ้าทรงโปรดประทานมาให้ปฏิบัติ เป็นผู้มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องสรรเสริญ

เมื่อพิจารณาระดับสมรรถนะหลักของครูอิสลามศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
สตูลเป็นรายด้าน พบว่า

1) สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ ๆ
เพื่อการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา กำหนดเป้าหมายในการ
ปฏิบัติงานทุกภาคเรียน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหา
อย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูอิสลามศึกษามุ่งเน้นผล
การปฏิบัติงานในการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และต้องการปรับปรุงผลการ
ดำเนินงานของตนเองให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และยกระดับผลการ
ปฏิบัติงานของตนให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ
อิสลามที่ได้สอนให้มุสลิมใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อให้งานที่ทำประสบผลสำเร็จ และความ
มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ ดัง อายะฮ์อัล-กรูอ่าน
ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

ความว่า “จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด) ว่า “พวกท่านจงทำงานเถิด แล้วอัลลอฮ์ ﷻ จะทรง
เห็นการทำงานของพวกท่าน และร่อซูลของพระองค์และบรรดามุอ์มินก็จะเห็นด้วย
และพวกท่านจะถูกนำกลับไปยังพระผู้ทรงรอบรู้ในสิ่งเร้นลับและสิ่งเปิดเผย
แล้วพระองค์จะทรงแจ้งแก่พวกท่าน ในสิ่งที่พวกท่านทำไว้” (อัล-เตาเบฮ์ : 105)

2) สมรรถนะการบริการที่ดี พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการให้บริการด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจและเต็มอกเต็ม
ใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนและผู้ปกครองหรือผู้มาขอรับบริการ
ส่วนให้บริการอย่างรวดเร็วทันใจ ไม่ล่าช้า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริการที่ดีใน
อิสลามได้ส่งเสริมเป็นอย่างยิ่งและถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติเป็นอย่างยิ่งเพราะการปฏิบัติสิ่งที
ดีงาม เป็นการปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึง
พอใจของผู้มารับบริการ ด้วยการบริการด้วยความเต็มใจ ตั้งใจให้บริการและเป็นมิตรพูดจาสุภาพมี

มารยาทและสีหน้าท่าทางที่ดี การทำดีต่างๆและการให้บริการที่ทำให้ผู้มารับบริการพอใจนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ก็พึงพอใจ ดัง อัล-กรูอ่านที่กล่าวไว้ว่า

﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾

ความว่า “และเขาก็จะพึงพอใจ”(อัลลัษลุ: 21)

การบริการที่ดีสำหรับครูอิสลามศึกษาเป็นความสามารถในการบริการที่ดีตั้งใจในการปรับปรุงบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการ มีการกระทำที่เป็นไปเพื่อความช่วยเหลือ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ในลักษณะของการปฏิบัติด้วยความเอาใจใส่ ใจกว้าง อ่อนน้อม มีไมตรีจิต การบริการที่ดีด้วยความเป็นมิตร และความจริงใจถือเป็นสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในคำสอนอิสลาม ดังนั้น ครูอิสลามศึกษาต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ด้วย ในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเพื่อที่จะให้ผู้มารับบริการพึงพอใจและที่สำคัญจะได้รับความเมตตาจาก อัลลอฮ์ ﷻ ทั้งโลกนี้และโลกอาคีเราะห์

3) สมรรถนะการพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเองทุกครั้งที่มีโอกาสมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ส่วนให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาตนเองของครูอิสลามศึกษานั้นจะต้องมีการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยมีการพัฒนาบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ขยันศึกษาค้นคว้าหาความรู้สิ่งใหม่ๆอยู่เสมอ ติดตามข่าวสารผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ครูอิสลามศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรคนอื่นในโรงเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ในเรื่องนี้ตามคำสอนของอิสลามแล้วได้มีการพูดถึงไว้คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีงามนับเป็นหน้าที่สำคัญ เขาย่อมจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ใน อัล-กรูอ่าน ที่ว่า

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

ความว่า “โดยแน่นอน ในร่อซูลของอัลลอฮ์มีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกเจ้าแล้ว สำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮ์และวันปรโลกและรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก” (อะห์ซาบ: 21)

ดังนั้นครูอิสลามศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยมีการพัฒนาบุคลิกภาพ สามารถวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ขยันศึกษาค้นคว้าหาความรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ติดตามข่าวสารผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นกับผู้อื่น การปฏิบัติงานของครูอิสลามศึกษายังมีความรู้มากเท่าไรยิ่งทำให้การสอนดีมากขึ้นตามไปด้วย และที่สำคัญการพัฒนาศักยภาพของตนเองจะต้องไม่ลืมการมีคุณธรรมและจริยธรรมเพราะถ้าหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปจะทำให้ความรู้ที่ได้มาสูญเปล่า เพราะฉะนั้นการพัฒนาตนเองเป็นสมรรถนะหนึ่งของครูอิสลามศึกษาจะต้องยึดการปฏิบัติเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางการสอนเพื่อที่จะให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่องและได้รับความโปรดปรานจาก อัลลอฮ์

4) **สมรรถนะการทำงานเป็นทีม** ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เหมาะสมในทุกโอกาส มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานเป็นทีมมีความจำเป็นต่อการทำงานทุกๆงาน การทำงานเป็นทีมให้ประโยชน์มากต่องานของส่วนรวม และยังช่วยพัฒนาครูอิสลามศึกษาไปพร้อมๆ กับครูคนอื่นในโรงเรียน ดังนั้นการทำงานเป็นทีมสำหรับครูอิสลามศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะละทิ้งไปไม่ได้ เพราะผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเองควรต้องแสวงหาโอกาสเข้าร่วมทำงานกับผู้อื่นในทุกงานที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ โดยเฉพาะครูอิสลามศึกษาทุกคนควรเปิดโอกาสให้ครูคนอื่นๆมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งความสำเร็จจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน และจะนำความสำเร็จมาสู่โรงเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับความสำคัญของการทำงานเป็นทีมที่ สุภกฤต ดิษฐสุวรรณ(ม.ป.ป. : ระบบออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า งานบางชนิดไม่สามารถทำสำเร็จเพียงคนเดียว หน่วยงานมีงานเร่งด่วนที่ต้องการระดมกำลังคน เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถจากหลายฝ่าย งานบางชนิดเป็นงานที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ เป็นงานที่ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และหน่วยงานต้องการสร้างบรรยากาศของความสามัคคีให้เกิดขึ้น ดังนั้นครูอิสลามศึกษาจึงต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นและให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมอยู่เสมอ

5) **สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู** ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยรักษาสีทิวประ โยชน์ของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและขนบธรรมเนียมประเพณีที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม และปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสม

กับสถานะของตน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูอิสลามศึกษานอกจากจะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ตามมาตรฐานแล้วครูยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งการเป็นครูที่ดีนั้นต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ในทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวภา สุทธาการณฺ์ (2547) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ประกอบด้วย การควบคุมตนเอง การเคารพพฤติกรรมของสังคม การมีวินัย การเป็นแบบอย่างที่ดี การอุทิศตนเพื่อส่วนร่วม และการเสียสละ

1.2 ด้านสมรรถนะประจำสายงาน ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะภาวะผู้นำ และสมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญฤทัย สมอุดม (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะประจำสายงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับไพโรบูรณ์ จาริต (2553:129) ที่พบว่าสมรรถนะของข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ และด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม ส่วนอีก 13 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนที่ได้ที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดในการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะครูอิสลามศึกษาทุกคนตระหนักอยู่เสมอว่าเป็นภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องปฏิบัติ เพราะว่า การปลูกฝังและการพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียนและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนเป็นหน้าที่หลักของครูที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553) กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มุ่งปลูกฝังเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และที่ สำเร็จ ยุทธชัย (2553 ; 20-22) กล่าวไว้ในบทความทางวิชาการ เรื่อง การปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ว่ากระบวนการปฏิบัติที่ครูกับนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันอันเป็นการสอนที่ปลูกฝังกระบวนการคิดและปฏิบัติจน

ชำนาญเพื่อเกิดความคิดริเริ่ม จนกระทั่งประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างผาสุกต่อไป

เมื่อพิจารณาระดับสมรรถนะประจำสายงานของครูอิสลามศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุลเป็นรายด้าน พบว่า

1) สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน รองลงมา คือ ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และใช้เทคโนโลยี/คอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูอิสลามศึกษาได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่ไม่เพียงแต่เฉพาะการเป็นครูผู้สอนทั่วไป แต่ครูอิสลามศึกษายังเป็นผู้ที่สอนวิชาความรู้ที่ไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ต้องสอนวิชาความรู้ให้กว้างและครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งการศึกษาในอิสลามนั้นเป็นกระบวนการอบรมและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังที่ อัล-กุรอาน ได้กล่าวไว้

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾

ความว่า “พวกเจ้านั้น เป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ดีชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่ไม่ชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮ์” (อาลอิมรอน: 110)

2) สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อและอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมุ่งสอนให้มุสลิมทุกคนเป็นคนดี ซึ่งการที่ครูอิสลามศึกษาได้เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาตัวเองในด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุดและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะมนุษย์จะเป็นคนดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้นั้นเรื่องการทำดีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และสิ่งสำคัญคือเป็นสิ่งที่ดีอัลลอฮ์ ﷻ ได้สั่งใช้ให้มุสลิมทุกคนปฏิบัติ ดังที่อายัต อัลกุรอาน ได้ตรัสไว้ว่า

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (النحل: 97)

ความว่า “ผู้ใดปฏิบัติความดีไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ตามโดยที่เขาเป็นผู้ศรัทธา ดังนั้นเราจะให้เขาดำรงชีวิตที่ดีและแน่นอนเราจะตอบแทนพวกเขาซึ่งรางวัลของพวกเขา ที่ดียิ่งกว่าที่พวกเขาได้เคยกระทำไว้” (อันนะหุล: 97)

3) สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา ข้อตกลงในชั้น กับ แก้ปัญหา/พัฒนานักด้านระเบียบวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำชั้นเรียนครบถ้วนเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามได้ส่งเสริมให้มุสลิมมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพี่น้อง ตั้งใจในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ความช่วยเหลือต่อผู้อื่น มีความเอาใจใส่ ใกล้ชิด อบอุ่น เป็นมิตร และมีความจริงใจ เพื่อจะได้ให้ผู้อื่นมีความพึงพอใจและที่สำคัญจะได้รับความเมตตาจากอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งโลกนี้และโลกอาคีเราะห์ ดังที่อัลกุรอานได้กล่าวไว้ว่า

﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَعْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّن صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَدَىٰ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ﴾ (البقرة: 263)

ความว่า “คำพูดที่ดี และการให้อภัยนั้น ดียิ่งกว่าทานที่มีการก่อความเดือดร้อนติดตามทานนั้นและอัลลอฮ์ ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงมั่งมี ผู้ทรงหนักแน่นเสมอ” (อัลบะเกาะเราะฮ์: 263)

4) สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ระบุสภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ สสำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและจัดทำแผนการวิจัยและดำเนินการกระบวนการอย่างเป็นระบบตามแผนการดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยของครูอิสลามศึกษาถือเป็นการวางแผนที่เป็นพื้นฐานสำคัญของ

กระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการแรกหรือเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนการสอนและการวางแผนกลายเป็นงานที่สำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับทุกครูทุกคนเพราะการวางแผนช่วยให้การสอนมีทิศทางและเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนทุกคนในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องให้ความสนใจและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และแน่นอนผู้ใดที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งต่างๆในทางที่ดีและเกิดประโยชน์ได้นั้นเขาคอนนั้นคือผู้ที่มีสติปัญญาเป็นเลิศและได้ใช้สติปัญญาอย่างชาญฉลาด เพราะอัลลอฮ์ ﷻ ได้ให้สติปัญญาแก่มนุษย์มาเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตบนโลกนี้ให้มีความสุข ดังตัวอย่างผู้ที่ขาดการใช้ความคิดในการตัดสินใจสิ่งต่างๆซึ่งอัลกุร-อานได้กล่าวไว้ว่า

﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ (المالك:10)

ความว่า “และพวกเขาบอกว่าอีกว่า หากพวกเราฟังและใช้สติปัญญาใคร่ครวญ พวกเราก็จะมีได้มาอยู่เป็นชาวนรกอย่างนี้ดอก” (อัลมุลก :10)

จะเห็นได้ว่าการงานต่างๆถ้ามีการคิดวางแผนวิเคราะห์อย่างชาญฉลาดแล้ว การงานนั้นจะประสบความสำเร็จ การบริหารโรงเรียนก็เช่นกันผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาที่ดีสามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์วางแผนการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพโรงเรียนจึงจะประสบความสำเร็จ (สุจิตรา ยีห้วงเจริญ ,2553 :42)

5) สมรรถนะภาวะผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีทักษะการฟัง การพูดและการตั้งคำถาม เปิดใจกว้างยืดหยุ่น ยอมรับทัศนะที่หลากหลายของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ และริเริ่มปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเป็นการพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำ และใช้ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่อตัวของครูเองในการทำงานร่วมกับบุคลากรคนอื่นๆ ในโรงเรียน และที่สำคัญความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจที่นักเรียนมีต่อครูผู้สอนก็มากขึ้นเช่นกัน ครูอิสลามศึกษาในฐานะครูผู้สอนคนหนึ่งจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ เพราะครูอิสลามศึกษาต้องใช้ความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับอิสลาม และมีบทบาทในการสร้างประชาชาติอิสลามที่ดีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคม และครูอิสลามศึกษาต้องปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุดบนแนวทางของ อัล-กุรอานและตามแบบอย่างของท่านนบีมูฮัมมัด ﷺ

6) สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันในทุกภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในชุมชน และถือว่าชุมชนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาโดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้น ครูอิสลามศึกษาจึงต้องคำนึงถึงคนในชุมชนส่วนใหญ่ว่ามีความรู้ศาสนาอิสลามมากน้อยเพียงไร ควรจัดกิจกรรมใดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามให้ทั่วถึงและชุมชนได้รับประโยชน์อย่างยั่งยืน เช่น การจัดค่ายอบรมจริยธรรมภาคฤดูร้อนสำหรับเยาวชน เป็นตัวอย่างกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนได้เป็นอย่างดี

การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตามทัศนะของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตามทัศนะของครูอิสลามศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน ที่มีตำแหน่งต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ มะห์ดี มะดีอราแเว (2551) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีความใส่ใจและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของครูอิสลามศึกษาอยู่เสมอ ทำให้สามารถรับรู้ได้และเห็นพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยที่ครูอิสลามศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้บริหารกับครูอิสลามศึกษา แม้จะจำแนกตามขนาดของโรงเรียน แต่ก็ยังมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาในประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ดังนี้

1.1 สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางวิชาการ ด้วยการจัดอบรม เกี่ยวการวิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ แก่ครูอิสลามศึกษาให้มีความรู้ในเรื่องนี้ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 สมรรถนะการบริการที่ดี พบว่า ให้บริการอย่างรวดเร็วทันใจไม่ล่าช้า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ครูอิสลามศึกษา ควรจะให้ความสำคัญในเรื่องการบริการให้มากที่สุด ด้วยการศึกษาค้นคว้า จากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สมรรถนะการพัฒนาตนเอง พบว่า ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ครูอิสลามศึกษาควรได้รับการอบรม จากสำนักงานเขตพื้นที่ เพื่อจะได้ มีความรู้ มีทักษะ ที่หลากหลาย เพื่อจะได้นำความรู้ประสบการณ์ ไปให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ผู้อื่นอีกด้วย

1.4. สมรรถนะการทำงานเป็นทีม พบว่า แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เหมาะสมในทุกโอกาส มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้โอกาสแก่ครูอิสลามศึกษาเป็นหัวหน้างานที่สำคัญ ๆ บ้างจะได้ทำงานหลายตำแหน่ง และเข้าใจบทบาทของตนเองมากขึ้น

1.5. สมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่า ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้เหมาะสมกับสถานะของตน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูทุกคนนำหลักการของอิสลามมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อจะได้ใช้ชีวิตอยู่อย่างพอมี พอกิน และพอประมาณ

1.6. สมรรถนะการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่ ควรจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้แก่ครูอิสลามศึกษาทุกคน

1.7. สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน พบว่า นำข้อมูลนักเรียนไปใช้ช่วยเหลือ/พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ครูอิสลามศึกษาควรจะทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย จะได้ว่ารู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทุกคน และจะได้พัฒนาผู้เรียนได้ตามที่ต้องการ

1.8. สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำชั้นครบถ้วนเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการนิเทศติดตามการทำงานของครูอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อให้ครูปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.9. สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน พบว่า จัดทำแผนการวิจัยและดำเนินกระบวนการอย่างเป็นระบบตามแผนการดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูอิสลามศึกษาได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัย เพื่อพัฒนาการวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.10. สมรรถนะภาวะผู้นำครู พบว่า ริเริ่มปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูอิสลามศึกษาในเรื่องนี้มากที่สุด

1.11. สมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีการเสนอผลการจัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันในทุกภาคเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ให้ครูทุกคนออกไปเยี่ยมพบปะกับผู้ปกครอง เพื่อจะได้รับความรู้ ข้อมูล ความเป็นอยู่ของนักเรียนอย่างละเอียดและเป็นความจริง และจะได้หาวิธีการแก้ไข ผู้ที่มีปัญหาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

2.2 ควรวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูอิสลามศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ที่คุรุสภากำหนด

2.3 ควรศึกษาสมรรถนะด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล